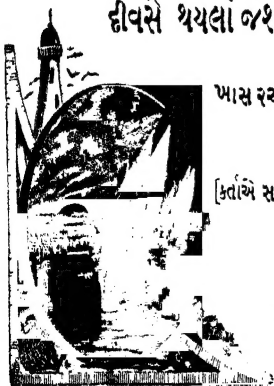

બનામે ખુદા.

ખયાલે ફીરસએ સંજાણ.

મુંબઈની જરથોશ્તી જશન કમિટી તરફથી
પારસીઓને સંજનમાં ઉતરવાને ૧૨૦૧ વર્ષ
પુરાં થયાં તેની યાદગારી તથા શુક્રગુઝરીના
સનજનમાં તા. ૧૦ મી દીસેમ્બર ૧૯૧૬ ને
દીવસે થયેલાં જશનના પ્રસંગ માટે

ખાસ રચનાર ઠવિ “અાદીશ”

[કર્તાએ સર્વે હક સ્વાધીન રાખ્યા છે.]

કિમ્મત ૧ આનો.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગૂજરાતી કૉપીરાંખિત વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૬૦૧ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ખ્યાલે રિસ્સાકે સંખ્યા

વિષય ૮ - ૧૧

૬૬૦૧

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ

ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ
(રંગત ગરબીની.)

સમગ્ર સદગજ—નર નારે સમગ્રનું
કોસ્સએ સંગજણ સુનાવું (ટેક)
હતું અસલી વગેજ—દરાન સઉથી સાડ
જેનું કુંડ વરણન વિસતાડ
ગદ્યોમદથી—યજ્ઞદંડ તક ન્યાડ
હતું ક્યાંની રાજ અડ ન્યાડ

જીલ.

હકત કીશવરનું રાજ
એનમુન ક્યાંની તાજ
હવાસ જેનો કડ આજ

સુના સ્નાતાજા—દીક્ષથી ગાદ દેખડાવું
કોસ્સએ સંગજણ સુનાવું

(૧)

ધન પેશદાદી—અમર નામ નિશાંની
ધન જંગી દોલેરા ક્યાંની
ધન હખાંમળી—ધન્ય જેની પલ્લવાંની
ધનધન શુરવીર સાસાંની

જુલ.

દેવો ને દેહો પાપી

સર નાખ્યાં જેમણા કાપી

જગ જગે અશોક સ્થાપી

કુર્યાન જેપર—થઈ થઈ મન મગકાવું
કીસ્સએ સંજાણુ બુનાવું

(૨)

ધન ગેયોમરદ—જન્મ ફરીદુન પેશદાદી

ધન જેના રાજ્યની ગાદી

ધન ધન હોશંગ—આતશની આપ્યાદી

તુ થકી છે કાયમે યાદી

જુલ.

ધન ક્યકાઉસ ક્યાંનીને

ધન ક્યખુસરો નાંનીને

ધન જેની ફરદાંનીને

ગુસતાસ્પ શહા—લેતાં નામ હરખાવું

કીસ્સએ સંજાણુ બુનાવું

(૩)

ઝરયુસ્ત ખરો—રૂપીતમાન પયગંબર

યઝદાંનમે ખારો રહ્યર

જખુલી જલ—ને રસતમ નામેવર
અરજ મોહરાગ દેલાવર

જુલ.

ધન રોમનતન ગોયા પીલંગ
જેના નામથી દેવો દંગ
થઈ ધુંગતાતા સરે જંગ
એવા શેરે અબર—ને ડાણથી સરખાવું
કીરસએ સંગતણ સુનાવું
વાધ.

(૪)

શાહ કુદશ અને—લખાંમણી દારાયસ
જેને અમલ હીંદમા ફાયસ
પાતળી પુત્રમાં—જેના પુરાવા છે અસ
જઈ જુઓ જેમાં છે રસકસ

જુલ.

ધન અરદેશીર આમેગાન
આસાંની શુરો અળવાન
ધન આંદીલ નવશીરવાન
ધનધન શાહપુર—શુરવીરને ઓળખાવું
કીરસએ સંગતણ સુનાવું

(૫)

ધન અદ્વાવિરાફ—સાતો અહંસ્ત દવારાને
જઈ મળ્યો મીનો સારાને

ધન આદરગાદ—મારેસ્પંદ આરાને

ધન મોજેઆ તાહારાને

જુલ.

એવા દસ્તુરાંન દસ્તુર

હદમેહનુમના ભરપુર

જેના મુંખ પર રચનું નુર

તેની કીર્તિના—પુખ્ત આજ પમરાવું

કીસ્સએ સંગળ સુનાવું

(૬)

આખર શહનશાહ—યજદેઝદ કહેવાયો

જ્યાં અંત રાજ્યનો આયો

દીન દુશમનનો—આખુટ દોર ફેલાયો

મજહૂબનો ખલાયો પાયો

જુલ.

થયો માંહેમાંહે કંકાસ

ઝરથાસ્તીઓમાં ખાસ

જેથી વળ્યું સત્યાનાસ

વળું જેનું—કરતાં ઝગર જલાવું

કીસ્સએ સંગળ સુનાવું

(૭)

શુભશુભી અમલ—તે શુભશનથી ભાગો
જ્યાં થંટ બદાનો વાગો
દીને મજદાનો—નાશ થવા જ લાગો
ત્યારે કામી જુસ્સો જાગો

જુલ.

કંઈ દસ્તુરો આખેદ
એ વાતે પાંખ્યા ખેદ
જેમ રમળ સમજ્યા બેદ
મનથી ચાલ્યું—થંટ છે નિકળી જાવું
કીસ્સાએ સંજાણું સુનાવું

(૮)

સો સાલ રહ્યા—કાહેસ્તાંની અંદર
ધર્મને અચાવા ખાતર
ત્યાં પણ ફરશે—ગર્દીશનું બહુ ચક્કર
એમ જેમ રમળ અચાચર

જુલ.

ત્યારે દસ્તુરો ખેલદીન ભારી
મળી સાથે વાત વિચારી
હયાંથીખી ફરે તખ્યારી
ધરખાર તજ—તજ્યું પીવું ખાવું
કીસ્સાએ સંજાણું સુનાવું

(૯)

છે ધનધન રે — નરીઓસંગ થયળને
 જેણે ખોલી ખાસ રમળને
 જોઈ લીધું જેમાં—સર દુઃખના વંમળને
 કર્માતાં દીની કરમળને

જીલ.

ત્યારે લઈ અંજુમન ચાર
 તજ માત્ર મતા થરચાર
 ફાલેસ્તાનથી પડ્યા બાહાર
 જેના હંમાનના—શું મોતી પરખાવું
 ફીરસએ સંબળ સુનાવું

(૧૦)

ત્યાંથી નીકળી—હોરમઝદ અંદર આવ્યા
 માથવાંશુ સાથે લાવ્યા
 રહ્યા પંદર સાત—પણ ત્યાંથી નહીં ફાવ્યા
 ફઓલાદી ચળાંઓ આવ્યા

જીલ.

મળી અંજુમન દીનદાર
 કાશતીઓ કાંથી તજ્યાર
 જોઈ તેમાં નર નાર
 શુંશું તેમણી—દીનદારી દરસાવું
 ફીરસએ સંબળ સુનાવું

(૧૧)

વએઝ ધરાંનથી—આજ્યા દીવને અંદર
 નાજ્યાં કીશતીને લંગર
 ઓગણીસ વરપ—દીવમાં રહ્યા અરેઅર
 ત્યાંથીથી નિકળ્યા આખર

જીલ.

સર વાંહાણે ઉપર ચડાવી
 કીશતીઓ ફરી લંકરાવી
 ભર દર્યે આકત આવી
 સર દુટા થયું—કીશતીઓનું તણાવું
 ફીરસમે સંજાણુ સુનાવું

૧૨

(૧૨)

ભેંકાર તુકાન—વાદળ દમદમ દમકે
 વરસાદની ઝડીઓ ઝમકે
 ઉપર આકાશ—નિચે મોઝત થમકે
 થઈ વેરાણુ વિજળી ચમકે

જીલ.

અંધકાર થયો ઓખું
 સર રંજનુ વાદળ દુટે
 પણ ધીરજ ના કોઈની ખુટે
 જે લખવા લાલ—તાકત ક્યાંથી લાવું
 ફીરસમે સંજાણુ સુનાવું.

૧૩

(૧૩)

નર નાર મળી—ચાદ કાંધી દાવરની
એક દીલે પાક પરવરની
માનત લીધી—ખેહરાંમ ધ્રુવ રહ્યરની
ચા'હી મુરાદ અંતરની

જીલ.

એ પાર સમુદર તરસુ
કામ કાંડે જમ ઉતરસુ
આતશખેહરાંમ ત્યાં કરસુ
એમ કેહેતાં વાર—તોફાન મટીયું આવું
કીરસએ સંજાણુ સુનાવું.

(૧૪)

કુસ્તી પાદેઆખ—કાંધી સૌએ વાંદાણે
આવી સાવ્યાં સંજાણે
આંસરો દીધા—રાજા જાદીરાણે.
કર્તાની કળા કાંણુ જાણે.

જીલ.

સંજાણુ આખ્યા નિરધાર
થયા હરીહામ તે વાર
ગયા રાણાની દરબાર
હેવાલ તેનો—ગામ હવે બતલાવું
કીરસએ સંજાણુ સુનાવું

(૧૫)

રાંણા પાસે—આવ્યા માહા આખેદો
 સહિ એહદીનને મોખેદો
 નરીઓસંગે- કહ્યા ભરમ ને બેદો
 ધરી મનમાં નેક ઉમેદો.

જુલ.

સહિ કીધું દુઃખનું ગ્યાન
 સમંજે રાંણો દમ કાન
 લીધાં પાંચ વચન આસાન
 તે પાંચ વચન—ખુલ્લાં કરી જણાવું
 કીસ્સાએ સંજાણ સુનાવું

(૧૬)

શું મઝહબ છે—જવાબ આપો સતવર
 નહીં જુદાં જેમાં હોય રજાબર
 છે શરત ખીજી—ભાપા કારગીરી એહતર
 જોડીને ખોલો ગુરજર

જુલ.

વળી ત્રીજી કુઓલ છે એવો
 પોશાક લીંદવાંળી જેવો
 સ્ત્રીઓને પેહેડાવો તેવો
 છોડો દશ્યાર—ચોથો કુઓલ પલાવું
 કીસ્સાએ સંજાણ સુનાવું.

(૧૭)

પાંચમું વચન—માગું તમેથી આજે
કરો ડગનની કીચી સાંજે
એ પાંચો કર્મોલ—આપો આજ સમાજે
તો છે જગ્યા તમ કાજે

જીલ.

લાયાર તેવારે થઈને
ચઝઢાંતા નામને લઈને
રહ્યા પાંચો વચન એ દઈને
શું લખું બયાન—લખતાં હયેરત થાવું
કીસ્સએ સંજાણ સુનાવું.

(૧૮)

ધર્મની ખુશી—રાંજાને સમજાવી
સકિ તરીકેનો દેખાડાવી
પછી હાથ કીધી—જગ્યા જે મનને ભાવી
ત્યાં લીધું શેહેર વસાવી.

જીલ.

આખાદી કીધી ત્યાં જાણે
શું ખજી ખુશીની ખાણે
થયો આનંદ જાદીરાણે
તેવુંજ થયું—જેવું ખુદાનું ચલાવું
કીસ્સએ સંજાણ સુનાવું

(૧૯)

એક દીવસ ગયું—દરબારે અંબુમન
જોઈ રાંછો થયો બદ્ધ પરસન
નરીઓ સંગ કહે—“સુનો રાયજી વરણન
કરો મનની દાગળા પુરન.

જીલ.

હમે રેયત હયાંની હરીએ
રહી આનંદ કરીએ હરીએ
આતશમેહરાંમ એક કરીએ”

કહયું રાંછાએ—“માથે ખોલ બદણાવું”
કીસ્સાએ સંજાણ સુનાવું.

(૨૦)

ત્યારે નમન કાઢ્યું—સહિ કામએ આદશાહાને
જોઈ પુરણ તેના આહાને
પાંચ વર્ષે ખરી—ધરી ફરજની રાહાને
પરથાબ્યા ધરિંનશાહાને

જીલ.

ત્યાં વસ્યા ત્રણમે સાલ
હર વાટે ખુશી ખુશાલ
શું લખું જેનો અહેવાલ
તે બાદ થયું—ગામેગામ ફર્યેલાવું
કીસ્સાએ સંજાણ સુનાવું

(૨૧)

ચઘ સાત સદી—તેંમણે હીંદમાં જ્યારે
 શું બનાવ બન્યો ત્યારે
 કેવો કીધો સીતમ—ગુરજરના સરદારે
 સુલતાન માહામુંદે ભારે

જીલ.

ત્રીસ હજારનું દંડ ત્રણકર
 કીધો અલેક્ષાનને અકસર
 મોકલાવ્યો સંગતણ ઉપર
 જે જંગ તણું—વરણુન હું વરણાવું
 ફીસ્સએ સંગતણ સુનાવું

(૨૨)

રાણાએ રે—જેમ ગરદીશના રંગને
 કહ્યું મુખથી જેમ પ્રસંગને
 લડો આહદુરો—મનમાં ધરી ઉમંગને
 દેખડાવો ક્યાંની જંગને

જીલ.

લેઓ લીન્દી ફ્યોજને સાથ
 દુશમનોથી બીડો આથ
 શમશીરનો દેખાડો લાથ
 કરો મદદ હવે—યાદ વચન દેવડાવું
 ફીસ્સએ સંગતણ સુનાવું

(૨૩)

ત્યારે હીન્દી ફઝોજ—ને ચઉદસો સાસાંની
લઈ અરદશીર ફેરમાંની

મયદાંને જંગ—પડી કીધી પહલવાંની
પણુ ભાગી ફઝોજ હીંદવાંની

જુલ.

કયાંનીઓએ દીધો ત્રાસ
એકલે હાથે લડ્યા ખાસ
લાસોપર ખીજાવી લાસ
જેની ફ-તેહનો—ડંકા હું વગડાવું
કીસ્સએ સંબાળુ સુનાવું

(૨૪)

અરદેશરથી—હારી શત્રુઓ પડ્યા
અહ તેમણે વાંકા નડ્યા
ત્યારે ખીજવાર—સંબાળુ ઉપર ચડ્યા
સો વણા સંપાહ લઈ લડ્યા

જુલ.

તો થઈ આપણની હાર
અરદેશર સીપેહસાહાર
થયો જંગમાં આખર હાર
જેનો ત્રખતાં હાલ—ગમનો મેહ વરસાવું
કીસ્સએ સંબાળુ સુનાવું

(૨૫)

સંગજોથી—આઝ્યા આહારોટ કોહ પર
 ધસડાયા રંગના રોહ પર
 ત્યાં જઈ મંક્યા—દરાંનશાહાને ઓહ પર
 મઝદાનું નામ લઈ મોહ પર.

જુલ.

ત્યાં વરસ આર તક રહ્યા
 હોંદિસા કંઈ કંઈ સહ્યા
 ત્યાંથીખી વાંસદા ગયા
 ત્યાં રહ્યા તેઓ—સાત હું ચહિદ ગણાવું
 કીસ્સાએ સંગજો સુનાવું.

(૨૬)

રહી ચહિદ વરસ ત્યાંથી ગયા નવસારી
 સુખમાં એ સદી ગુઝારી
 સુરત વસસાડ—અત્ર ઉદવાંડે ન્યારી
 ગઈ દરાંનશાહાની સ્વારી

જુલ.

જે દરાંનશાહાનો દરગે
 એવો બુલંદ ચિત્ત ધરગે
 ફક્ત અદા ફરગતે ફરગે
 દોસા જનથી હું—જેને મીશ નમવું
 કીસ્સાએ સંગજો સુનાવું

(૨૭)

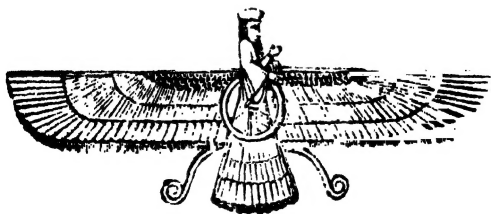

જેની પ્રાર્થના—શ્રેયસને ગાણે યારો!
 સંગજી આવી નર નારો!
 દીનને કાળે—આહાર પડે દીનદારો!
 છે ખુદા મદદ કરનારો!

જીલ.

આવો સંગજી આવો!
 દીનદારો કરજ અગ્નવો!
 ક્યાંની જીડો કરકાવો!
 એમ કહે “આદીલ”—એથી વધુ શું ગાવું
 શ્રીસત્ત્વે સંગજી સુનાવું.

(૨૮)

હુ મારા માનવંત હમદીન દીનદાર ખસ્તે કુશ્તીઆંન ખાનુઓ અને
 મહસ્થોને “સંભાલુ જશન ફંડ” માં પોત પોતાની ગુંબયરા મુજબનો
 હિસ્સો ભરી સવાબનો હમખેરો હાંસીલ કરવાની માનપુર્વક અરજ
 ગુમરૂં છું.

ખાકસાર.

રસતમ નવશેરવાન માસતર.

“આદીલ.”

ધી “ કચસરે-હિન્દ પેપર પ્રીન્ટીંગ વર્કસ, એક્ષરી-સટન
સરકલ, કોટ, મુંબઈ મધે મીં એરચશા રસ્તમજી હીરજીએહેદીને
છાપ્યું છે, અને મીં રસ્તમ નવશેરવાન માસ્તર-“ આદીલ ”
હેં ચીરાખજાર, તાડવાડી નંબર ૧૦, મધેથી પ્રગટ કર્યું છે.
